

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-12-06
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 3074-04

SÖKANDE

Halmstads Energi och Miljö AB, 556528-3248
Box 31
301 02 Halmstad

Ombud: Kommunjuristen Mats Wallmark
Halmstads kommun
Box 153
301 05 Halmstad

SAKEN

Ansökan enligt miljöbalken till återvinning av avfall på fastigheten Värmekällan 1 i Halmstads kommun; nu fråga om provotid avseende hantering av slagg och utsläpp till vatten

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar provotiden och fastställer följande slutliga villkor för verksamheten till dess att den upphör från och med den 1 april 2018.

7. Det dag- och lakvatten som kan samlas upp och avledas från Östra området ska behandlas i sedimenterings- och luftningsbassänger och ska sedan ledas vidare till våtmarksområde och slutligen avledas till Nissan.
8. Utsläpp av dag- och lakvatten från verksamhetsområdet ska kontrolleras med avseende på föroreningar i enlighet med ett för verksamheten gällande kontrollprogram godkänt av tillsynsmyndigheten.
9. Ett förslag till uppdaterat program för kontroll av utsläpp av dag- och lakvatten samt kontroll av grundvatten (nivåer och föroreningar) ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast en månad efter att denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 357732

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Vid Kristinehedsverket i stadsdelen Kristinehed i nordöstra delen av Halmstads centralort har sedan början av 1970-talet förbränning av hushålls- och industriavfall ägt rum. Anläggningen ligger i Nissans dalgång på fastigheten Värmekällan 1 och drivs av Halmstad Energi och Miljö AB (HEM).

TIDIGARE TILLSTÅND M.M.**M 234-99**

Dåvarande miljödomstolen lämnade genom deldom den 30 maj 2000 i mål M 234-99 Halmstads Renhållningsaktiebolag, numera Halmstads Energi och Miljö AB, tillstånd enligt miljöskyddslagen att vid Kristinehedsverket producera fjärrvärme och elenergi bl.a. genom förbränning av sammanlagt högst 200 000 ton avfall per år i tre pannor. Tillståndet förenades med tre provisoriska föreskrifter relaterade till fyra uppskjutna frågor samt 26 slutliga villkor, varav följande tre bedöms vara av viss relevans vid denna prövning.

17. Slagg, aska och stoft från ugnarna och rökgasreningen samt slam från vattenreningen skall hanteras på sätt och plats som godkänts för ändamålet. Halten oförbränt i slaggen från ugnarna får vid besiktning inte överskrida 5 viktprocent.
18. Slaggläckningsvatten och sotningsvatten skall återanvändas i största möjliga utsträckning och i övrigt tas om hand på anläggning godkänd för sådant omhändertagande.
19. Utsläppshalterna i processvatten från den nya pannan P3 som avleds till Nissan får som riktvärde* och månadsmedelvärde inte överstiga

Susp	10	mg/l
Zn	0,5	mg/l
Pb	0,05	mg/l
Cd	0,005	mg/l
Co	0,01	mg/l
Cr	0,01	mg/l
Hg	0,005	mg/l
Ni	0,01	mg/l

I dom den 2 november 2007 avslutades de uppskjutna frågorna i mål M 234-99 med fastställande av följande slutliga villkor.

27. Inblandningen av fluff (EWC-kod 19 10 04) får vid varje tillfälle vara högst 7 procent av den tillförda bränslemängden till pannorna.
28. Mängden spillolja som omfattas av bestämmelsen i 5 § förordning (2002:1060) om avfallsförbränning och som används som bränsle till stödbrännarna får uppgå till högst 700 m³/år.
29. Mängden farligt avfall enligt de avfallskategorier som anges i bilaga A till domen och de avfallsslag som framgår av bilaga B till domen som får förbrännas i bolagets pannor får sammanlagt uppgå till högst 20 000 ton per år. Därutöver skall gälla att
- brännbart farligt avfall får tas emot om avfallet inte innehåller PCB eller om avfallets egenskaper inte kräver destruktion genom högtemperaturförbränning
 - innan nya kategorier av farligt avfall tas emot skall samråd ske med tillsynsmyndigheten
 - utsorterade fraktioner skall vid behov blandas med annat avfall så att lägsta värmevärdet inte understiger 8 MJ/kg avfall och högsta inte överstiger 17 MJ/kg avfall.

30. Utsläppshalterna i processvatten från pannorna P1 och P2 som avleds till Nissan får som riktvärde* och månadsmedelvärde inte överstiga

Susp	10	mg/l	
Zn	0,5	mg/l	
Pb	0,05	mg/l	
Cd	0,005	mg/l	
Co	0,01	mg/l	
Cr	0,01	mg/l	
Hg	0,005	mg/l	
Ni	0,01	mg/l	
NH ₄ -N	30	mg/l	avser ammoniumkväve

31. All hantering och användning av slagg utanför den egna anläggningen skall dokumenteras och redovisas för tillsynsmyndigheten med avseende på mottagare, mängder, platser, användningsområden o.s.v. I dokumentationen bör också kvalitetssäkringen och varuinformationsblad/säkerhetsdatablad finnas med. Innan slagg används utanför den egna anläggningen skall ett godkännande från vederbörande tillsynsmyndighet föreligga.

M 3074-04

Dåvarande miljödomstolen lämnade genom deldom den 1 juni 2005 i mål M 3074-04 (detta mål) bolaget tillstånd enligt miljöbalken att vid Kristinehedsverket anordna och driva en anläggning för bearbetning och lagring av dels 40 000 ton brännbart avfall per år och dels fraktioner från 35 000 ton slagg per år. Den mängd slagg respektive annat material som vid varje tillfälle får lagras på området får dock inte överstiga de mängder som bolaget redovisat under rubriken ”Planerad verksamhet; lagring” i domen. Miljödomstolen lämnade vidare bolaget tillstånd enligt miljöbalken att på samma plats hantera högst 2 000 ton inkommande färdigbalat hushållsavfall vid något enskilt tillfälle.

För tillståndet föreskrevs följande villkor.

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten, inklusive åtgärder för att uppfylla miljöbalkens mål, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Halmstads Renhållningsaktiebolag har uppgett eller i övrigt åtagit sig. Mindre ändringar av verksamheten får dock vidtas efter medgivande från tillsynsmyndigheten om ändringen inte bedöms medföra ökning av förorening eller ökad störning för omgivningen.
2. Området för anläggningen skall före anläggningens idrifttagande hårdgöras.
3. Buller från verksamheten får tillsammans med buller från avfallsförbränningsanläggningen inte överstiga vad som angetts i miljödomstolens tillstånd den

30 maj 2000 till drift av avfallsförbränningsanläggningen, vilket innebär att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte får vara högre än
50 dB(A) under vardagar (dagtid klockan 07.00-18.00)
40 dB(A) nattetid (klockan 22.00-07.00)
45 dB(A) under övrig tid.

Den momentana ljudnivån får under nattetid uppgå till högst 55 dB(A).

Hantering av slagg och, om bullerdämpande åtgärder vidtas, krossning av trä och industriavfall får endast förekomma mellan klockan 07.00 och 22.00. Om bullerdämpande åtgärder inte vidtas får krossningsverksamhet endast förekomma till klockan 18.00.

Krossningsverksamhet får endast bedrivas helgfria vardagar (måndag-fredag).

4. Halmstads Renhållningsaktiebolag skall anmäla till tillsynsmyndigheten och till miljödomstolen när den tillståndsgivna verksamheten har påbörjats.

Prövotid

Med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken sköts avgörandet upp under en prövotid avseende vilka slutliga villkor som ska gälla samt vilka eventuella ytterligare skyddsåtgärder som ska föreskrivas för hantering av slaggprodukter och lakvatten. För prövotiden föreskrevs följande provisoriska föreskrifter.

- P1. Lakvatten som uppkommer i verksamheten skall behandlas i sedimenterings- och luftningsbassängerna och skall sedan ledas vidare till våtmarksområdet. Lakvattnet skall slutligen avledas till Nissan.

- P2. Dag- och lakvatten från verksamhetsområdet skall som riktvärde vid utsläpp till Nissan inte innehålla föroreningar överstigande följande mängder

Susp	250	kg/år
COD _{Cr}	1,5	ton/år
BOD ₇	200	kg/år
Kväve	1	ton/år
Zn	10	kg/år
Pb	1	kg/år
Hg	0,01	kg/år

I deldom den 15 september 2011 förlängde mark- och miljödomstolen prövotiden avseende hantering av slagg och utsläpp till vatten med tre år från det att domen vann laga kraft.

Följande slutliga villkor föreskrevs att gälla.

5. Dammar och våtmark ska anläggas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Halmstads Energi och Miljö AB åtagit sig. Den slutliga utformningen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.
6. Dammarna ska anläggas med tillfartsväg så att skötsel och åtkomst för räddningsfordon möjliggörs.

Under den förlängda prövotiden skulle bolaget utöka behandlingen av dag- och lakvatten, hanteringen av tryckimpregnerat trä skulle täckas med tak, och utrustning för flödesproportionell provtagning installeras. Effekten av dessa åtgärder skulle utredas och det skulle utvärderas om, och i så fall vilka, ytterligare skyddsåtgärder som behövs för slagghantering och behandling av dag- och lakvatten.

I deldom den 28 september 2015 förlängde mark- och miljödomstolen återigen prövotiden i mål M 3074-04 avseende hantering av slagg och utsläpp till vatten. I deldomen förskrevs att bolaget under prövotiden skulle kontrollera utsläppet av föroreningar med avlett dag- och lakvatten i samråd med tillsynsmyndigheten. Bolaget skulle till mark- och miljödomstolen redovisa resultatet av utredningen och lämna förslag till slutliga villkor senast den 30 juni 2016. Det är denna prövotid som avslutas genom denna dom.

M 3394-14

Den 25 mars 2015 meddelade mark- och miljödomstolen bolaget tillstånd i mål M 3394-14 att uppföra och driva en anläggning för mottagning, sortering och behandling av högst 75 000 ton avfall per år. Såvitt är av intresse nu framgick av

ansökan att anläggningen kommer att placeras i anslutning till den nordvästra delen av verksamhetsområdet för Kristinehedsverket. Dagvattnet från ytterligare hårdgjorda ytor kommer att samlas upp och avledas till befintligt dagvattensystem för den sydvästra delen av Kristinehedsverket och genomgå rening i utjämningsbassäng 2 och våtmarken för att därefter avledas till Nissan.

ANSÖKAN

Yrkande

Som talan slutligen utformats har HEM yrkat att få fortsätta som bolaget gjort sedan förra deldomen fram tills bolagets tillståndspliktiga verksamhet (på egen begäran) upphör den 1 april 2018. Bolaget har vidare yrkat att bolaget, tillsammans med tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen), ska fastställa ett tillfälligt kontrollprogram till dess att verksamheten kommer att upphöra med sin tillståndspliktiga verksamhet. Bolaget kommer inte släppa ut något vatten till recipienten innan något är kontrollerat vilket ska ske i samråd med länsstyrelsen.

HEM har till utveckling av sin slutliga talan anfört i huvudsak följande.

Verksamheten som bedrivs på det s.k. Östra området är lossning av avfall, krossning och balning av avfall samt lagring av balat och löst avfall. Samtliga ytor som idag avvattnas till dagvattensystemet uppgår till 42 500 m² varav ytan från Östra området utgör 22 500 m². Under våren 2016 fick bolaget indikationer på att dagvatten från Östra området inte når dagvattensystemet utan att vattnet istället infiltreras i marken och vidare till recipienten Nissan via dräneringarna. HEM misstänker vidare att detta kan ha pågått under en längre tid.

Den tillståndsgivna verksamheten på Östra området kommer därför att avvecklas till den 1 april 2018. Fram till dess kommer grovt, okrossat, brännbart avfall lagras på hela Östra området. För att minimera risken för förorening av dräneringsvatten kommer bolaget sträva efter att lagra avfallet på den östra delen av området när så är möjligt. Med hänsyn till brandrisken är avsikten att lägga upp krossat avfall söder

om och intill släcktornet. Det krossade avfallet körs kontinuerligt in till förbränning och lagring sker endast under kortare perioder.

Under det årliga underhållet av pannorna samt vid eventuella driftstörningar måste HEM tillfälligt lägga brännbart avfall, som vid normal drift går direkt till förbränning, på Östra området. För att minimera risken för förorening av dräneringsvatten från Östra området ska avfall lagras så att det inte sätter stopp i dagvattenbrunnarna.

Den aktiva grundvattensänkning som sker vid dagvattendamm 1 håller grundvattennivån lägre och en avsänkningstratt bildas söder och för grundvattnet uppströms det Östra området. Det uppumpade vattnet leds till dagvattensystemet. I norr och öster är diken tillräckligt djupa för att leda bort grundvattnet.

Bolaget har i samråd med tillsynsmyndigheten bland annat vidtagit följande åtgärder för att minimera påverkan från ett eventuellt läckage av dagvatten från Östra området till Nissan:

- Dräneringsvattnet från norra delen av Östra området har kopplats om så att det omhändertas i dagvattensystemet. Vattnet från Östra området som leds in i dagvattensystemet innehåller nu således både grund- och dagvatten.
- Till dess att en ny lösning hittats styrs inkommande leveranser av grovt brännbart material om till andra mottagare.
- Alternativa platser för avfallshantering avseende grovt brännbart söks till dess att dagvattenhanteringen har åtgärdats på Östra området.
- En utredning har utförts med provtagning, analys och utvärdering av extern expertis, Toxicon AB, i syfte att bekräfta misstanken om ett läckage av dagvatten till Nissan.
- Lämplig dagvattenlösning kommer att utredas för Östra området.

Två utredningar har utförts hittills.

- Riskbedömning av Östra områdets påverkan på recipienten Nissan, utförd av Toxicon AB. Sammanfattningsvis visar Toxicons riskbedömning på att aktuella

utsläppsnivåer från läckaget från Östra området inte bedöms ha skadlig påverkan på Nissan.

- Åtgärdsrapport avseende upplagsytan Östra området utförd av Forsen AB. Sammanfattningsvis visar Forsens åtgärdsrapport att kostnaden för att återställa ytan, med tillhörande dagvattensystem och dräneringssystem, så att den fortsättningsvis klarar av den bedrivna verksamheten på Östra området är väldigt hög.

Utifrån resultatet i Forsens åtgärdsrapport kommer verksamheten på Östra området flyttas till en annan plats utanför fastigheten Värmekällan 1. Då Toxicons rapport visar på att läckaget från Östra området inte bedöms ha skadlig påverkan på Nissan och med de åtgärder som vidtagits (omkoppling av dräneringsvatten till dagvattensystemet) kan verksamheten på Östra området fortgå fram till den 1 april 2018.

Utredning - Riskbedömning av östra områdets påverkan på Nissan (Toxicon)

I rapporten anges kortfattat följande.

Sammantagen bedömning

Utifrån föreliggande bedömningsunderlag och tillhandahållna mätdata görs den sammantagna bedömningen att påverkan på Nissans ekosystem från Östra området är försumbar. Den ekologiska statusen har bedömts likvärdigt god upp- och nedströms om Östra områdets utsläppspunkter (Medins 2016). Även i ett worst case scenario bör sådana halter inte kunna uppnås att skadlig påverkan uppstår, mer än möjligtvis tillfälligt och högst lokalt vid utsläppspunkten. Utifrån den beräknade spädningen av avrinningen bedöms samtliga halter i recipienten hamna under existerande gränsvärden för ytvatten.

Föroreningsituationen i mark, sediment och grundvatten förefaller dock kunna vara mer komplex, och potentiellt problematisk, än föroreningen av Nissan. Å ena sidan verkar Östra området möjligen kunna ackumulera perfluorerade ämnen från det uppströms förorenade grundvattnet. Detta kan potentiellt minska det faktiska tillskottet till Nissan, men på bekostnad av förorening av marken. Å andra sidan ser

Östra området ut att förorena grundvattnet med metaller. Vidare innehåller sedimentet i inloppet till Nissan halter som på flera punkter överstiger uppsatta gränsvärden. Slutligen föreslås att kontinuerligt och regelbundet mäta metaller, organiska föreningar och perfluorerade ämnen i såväl sediment som vattenprover, för att skapa ett bra dataunderlag för framtida bedömningar.

Utredning – Grundförstärkning (Forsen)

I rapporten anges kortfattat följande.

Bakgrund

Upplagsytan byggdes 2006. Entreprenör var PEAB och entreprenadformen var utförandeentreprenad. Projektör var WSP. Ytan utfördes med vältbetong och med bombering (förhöjning centralt) med fall till brunnar längs långsidorna i söder och norr. Under de hårdgjorda ytorna lades även terrassdräneringar.

Efter det att anläggningen tagits i drift har stora sättningar uppkommit, främst i den västra delen. De sättningsdrabbade ytorna har enligt uppgift periodvis varit mycket tungt belastade. Uppskattningsvis har belastningar överskridit 100 kPa (10 ton/m²). Sättningarna har dels medfört att ytavrinningen till brunnarna inte längre fungerar inom en stor del av området, dels att ytan inte är tät. Sättningarna har även medfört att stora delar av befintliga dränerings- och dagvattenledningar är ur funktion.

Ytavvägning som utfördes 2011- 2012 visade att vissa centrala delar har satt sig uppemot 1,2 m. Hur stora sättningarna är idag vet de inte i nuläget. Nya avvägningar rekommenderas.

Geotekniska förutsättningar

Två djupare geotekniska borrhål utfördes 2005 inom den norra delen av ytan. Dessa visar på någon meter sand ovan 8-9 m gyttjig silt/lera som är det sättningsbenägna jordlagret. Vidare på djupet förekommer fastare jordlager. I "PM 1 Geoteknik" [3] angavs att området kan belastas med 30 kPa utan att större sättningar uppstår. På ritningar framgår dock att anläggningen utförts med uppfyllnader (överbyggnad mm) med uppemot 1,4 m mäktighet, vilket bara i sig motsvarar ca 30 kPa. Således

förekommer det en osäkerhet kring hur mycket kapacitet som finns kvar för upplagen.

Renovering av anläggning

Kostnaden för att återställa hårdgjorda ytor med tillhörande dagvatten och dräneringssystem bedöms grovt till 5 miljoner kronor. Detta är exklusive kostnader för grundförstärkningsåtgärder.

Ledningar som är ur funktion grävs upp. Ny ytavvattning anordnas via rännor i lågpunkter med körbara galler. Avledning utförs till dammarna. Om ytan kan hållas tät erfordras ingen terrassdränering. Som säkerhet kan en djupdränering anordnas med vidare avledning till dammarna, via pumpning.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Hallands län

Länsstyrelsen har med anledning av den av bolaget slutligen bestämda talan anfört följande.

Bolaget har vid olika tillfällen framfört hur man planerar att driva verksamheten på Östra området vidare och vilka skyddsåtgärder man vidtagit och avser att vidta. Länsstyrelsens generella bedömning beträffande denna verksamhet är att den ska ske på delar av Östra området där det kan säkerställas att dag- och lakvatten som uppstår genomgår den rening som föreskrivs i det provisoriska villkoret P1. Denna rening får ses som en basnivå i en prövotidsutredning, som bl.a. syftar till att ta fram eventuella ytterligare skyddsåtgärder, även om förutsättningarna har ändrats i och med den situation som uppstått med sprickbildningar och delar av dagvatten- och dräneringsledningar ur funktion på Östra området. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om det underlag som bolaget redovisat tydligt kan peka ut delar av Östra området där konstruktionen fortfarande fungerar eller är tryggad genom de skyddsåtgärder som bolaget vidtagit.

Bolaget har vid olika tillfällen och med olika ord beskrivit att verksamheten kommer att avvecklas på Östra området till den 1 april 2018. Bolaget har även lämnat in en begäran till mark- och miljödomstolen om att tillståndet för denna del ska återkallas från och med den 1 april 2018. Länsstyrelsens åsikt är att det är oklart om detta innebär att ytan inte ska utnyttjas överhuvudtaget eller om bolaget trots allt planerar att ha någon form av användning för denna. I och med de skador som uppstått på Östra området ser länsstyrelsen det som positivt att verksamheten på Östra området upphör den 1 april 2018 men gör bedömningen att det är viktigt att tillståndet inte återkallas vid denna tidpunkt. Det är länsstyrelsens åsikt att det finns flera frågor som behöver regleras genom villkor i tillståndet även efter den 1 april 2018. *Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor där det tydligt framgår vilken verksamhet som får bedrivas var på det Östra området, både före den 1 april 2018 och efter detta datum.*

I den rapport som Forsen tagit fram på uppdrag av bolaget konstateras att det inte är möjligt att låta området vara helt utan åtgärd. Det mest minimalistiska förslaget ligger i att endast göra åtgärder på va-anläggningen, samt att återställa marken efteråt. Detta medför att ytan ser ut som den gör idag och att man inte kan belasta den nämnvärt. Åtgärden syftar till att ta hand om det vatten som läcker från området och ut i Nissan och omgivningarna. Länsstyrelsens bedömning är att denna fråga, som då även omfattar föroreningsituationen som uppstått på grund av sprickbildning och att delar av dagvatten- och dräneringsledningar på Östra området är ur funktion, ska beaktas i samband med avvecklingen av verksamheten. Länsstyrelsens bedömning är att det är viktigt att denna fråga regleras genom villkor i tillståndet. *Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att bolaget ska lämna in en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten för godkännande. I planen ska anges vilka nödvändiga åtgärder som vidtas för att återställa anläggningen för att undvika föroreningsrisker. Länsstyrelsen anser även att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten ska undersöka om mark, grundvatten och sediment inom de områden som berörs av*

verksamheten på Östra området är förorenade. Resultatet ska ligga till grund för en efterbehandlingsplan.

I den rapport som tagits fram av Toxicon AB för bolagets räkning föreslås kontinuerlig och regelbunden mätning för att ge en bättre bild av förorenings-situationen. Länsstyrelsens bedömning är att detta också är nödvändigt för att bättre kunna bedöma behov av åtgärder vid avvecklingen av verksamheten på Östra området. Länsstyrelsen är fortsatt positiv till att ett utökat kontrollprogram införs och anser att det bör samordnas med utredningen av förorenings-situationen och omfatta en längre period och därför även bör fortlöpa efter den 1 april 2018. Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att ett utökat kontrollprogram för verksamheten ska upprättas i samråd med samt godkännas av tillsynsmyndigheten senast tre månader efter beslut.

Miljönämnden i Halmstad kommun

Det har snart förflutit 12 år av utredanden och ett flertal uppskov med provotidsredovisning. Det är länsstyrelsen som har tillsynen på anläggningen, inte miljönämnden. Miljöförvaltningen har därför inte resurser att följa alla turerna i ärendet eller sätta sig in i alla utredningar. Miljöförvaltningen noterar att Toxicon AB i sin utredning bedömer att effekten av utsläppet från lagringsytorna endast bedöms kunna ha en tillfällig och marginell effekt på Nissan, under de mest ogynnsamma omständigheterna. Det bör väga tungt i bedömningen av sakfrågan.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV LÄNSSTYRELSENS YTTRANDE

1. Det är länsstyrelsens generella bedömning att den planerade verksamheten ska ske på delar av Östra området där det kan säkerställas att dag- och lakvatten som uppstår genomgår den rening som föreskrivs i det provisoriska villkoret P1.

Hela ytan på Östra området kan komma att användas i den fortsatta verksamheten på Värmekällan 1 men i första hand den östra delen av Östra området där inga sättningar har uppstått. Det är endast på den västra delen av Östra området som läckage har uppstått. Dag-, lak- och dräneringsvatten på östra delen av Östra

området bedöms vara intakta då inga sättningar har skett som kunnat skada konstruktionen.

2. Denna utredning får ses som en basnivå i en prøvotidsutredning som bland annat syftar till att ta fram ytterligare skyddsåtgärder, även om förutsättningarna har ändrats i och med den situation som har uppstått med sprickbildningar och delar av dagvatten och dräneringsledningar ur funktion på Östra området.

Prövotidsutredningen som länsstyrelsen hänvisar till är utifrån domen den 1 juni 2005, M 3074-04, dvs. bearbetning och lagring av dels fraktioner från 35 000 ton slagg (bottenaska) per år och dels 40 000 ton brännbart avfall per år. Denna verksamhet kommer ej längre bedrivas och den prøvotidsutredning som föreskrivs för hantering av slaggprodukter och lakvatten är således ej längre aktuell.

3. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om det underlag som bolaget redovisat tydligt kan peka ut delar av Östra området där konstruktionen fortfarande fungerar eller är tryggad genom skyddsåtgärder som bolaget vidtagit.

Karta över sättningarna med färgmarkering bifogas i yttrandet (bilaga 1, figur 3). Sättningarna indikerar de områden där konstruktionen (sprickbildningar i strängbetongen och brustna dräneringsledningar), ej längre fungerar optimalt. Sättningarna som har skadat konstruktionen är belägna endast på den västra delen av Östra områdets yta. Skyddsåtgärder vidtogs när dräneringsledningar från norra delen av östra området leddes om till att samlas upp i dagvattenssystemet.

4. Länsstyrelsen anser att tillståndet inte bör återkallas vid denna tidpunkt då det finns fler frågor som behöver regleras genom villkor i tillståndet även efter denna 1 april 2018.

Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor där det tydligt framgår vilken verksamhet som får bedrivas var på det östra området, både före den 1 april 2018 och efter detta datum.

HEM vidhåller att domen i mål M 3074-04 ska återkallas. Den verksamhet som har ansökts och erhållits tillstånd för i dom den 1 juni 2005, M 3074-04, kommer ej längre att bedrivas på Östra området. Gällande villkor i domen är därför ej relevanta. De slutliga villkor som har föregåtts av en provotidsutredning och provisoriska föreskrifter P1 och P2, intill dess att mark- och miljödomstolen har förordnat annat, är således heller ej längre relevanta.

Lagring av avfall är en del av den befintliga verksamheten på Värmekällan 1 med avseende på förbränning av avfall och styrs således i befintliga domar M 234-99 meddelade den 30 maj 2000 och den 2 november 2007 samt förordningen (2013:253) om förbränning av avfall och dessa kommer därför att ersätta domen den 1 juni 2005. Lagringen kommer att ske i enlighet med dessa befintliga tillstånd, rådande förordning samt med de skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för den fortsatta verksamheten. Den verksamhet som framöver avses bedrivas på Östra området är en U-verksamhet då det inte rör sig om farligt avfall, mellanlagring, eller sådana mängder eller annan verksamhet som är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251).

HEM gör därför bedömningen att den framtida verksamheten och de avfallsupplag som hör till anläggningen således är en tillsynsfråga och står fast vid att domen den 1 juni 2005, M 3074-04, återkallas. För att förtydliga hur verksamheten som har bedrivits på Östra området har sett ut under 2017 och vilka avfallstyper som har hanterats och hanteras idag, följer en redogörelse nedan. Under 2017 fram till den 10 oktober, har 12 000 ton avfall hanterats på Östra området.

HEM har låtit utföra en analys av det totala innehållet av kol och metaller i avfallet på Östra området. HEM har ännu inte utfört någon laktest, men bedömer, utifrån de

låga totalhalterna och avfallets typ, att det lakvatten som bildas på Östra området är av ringa risk för föroreningar, vilket även stöds av Toxicons rapport.

5. Länsstyrelsen anser att Mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att bolaget ska lämna in en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten för godkännande. Planen ska ange vilka nödvändiga åtgärder som ska vidtas för att återställa anläggningen för att undvika föroreningsrisker.

Östra området ingår i fastigheten Värmekällan 1 och omfattas, utöver de tillstånd som har meddelats HEM för förbränning av avfall, även av förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. Endast den medgivna verksamheten i domen den 1 juni 2005, M 3074-04 kommer att upphöra, dvs. lagring och bearbetning av dels 40 000 ton brännbart avfall per år och dels fraktioner från 35 000 ton slagg per år.

Ytan Östra området kommer fortfarande att vara kvar och användas till verksamhet som ej är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251). Det finns inga krav i domen i mål M 3074-04 om att ta fram en avvecklingsplan och anses av HEM ej heller vara rimligt förrän det är aktuellt att ytan ej längre används och ytbeläggning, bärlager m.m. ska tas bort. HEM anser att villkor om avvecklingsplan ej är rimligt och att denna fråga kan hanteras genom tillsyn.

6. Länsstyrelsen anser även att Mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten ska undersöka om mark, grundvatten och sediment inom de områden som berörs av verksamheten på Östra området är förorenande. Resultatet ska ligga till grund för en efterbehandlingsplan.

En omfattande riskbedömning av Östra områdets påverkan på Nissan genomfördes av Toxicon under vår-sommar 2016. Den sammantagna bedömningen visar på

försumbar påverkan på Nissans ekosystem. Rapporten har tidigare inskickats till länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen.

September 2016 utfärdade Forsen en rapport över Östra områdets sättningsskador där olika åtgärdsalternativ för att förhindra eventuell spridning av läckaget lades fram. Rapporten har tidigare inskickats till länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen.

September 2017 har HEM låtit ÅF utföra en hydrogeologisk bedömning av området. I rapporten framkommer bl.a. att det inte är en akut risk för spridning av lakvatten från de ytor som utsatts för sättningar, på grund av de naturliga lågpermeabla jordarterna som omger det östra området. HEM har dock för avsikt att utföra skyddsåtgärder runt det Östra området. Det behövs dock mer undersökningar och en utredning för att komma fram till en proportionerlig och lämplig skyddsmetod gentemot lakvattnets sammansättning och riskbedömning för detta. Undersökningar om mark, grundvatten och sediment inom de områden som berörs av Östra området anses ha utförts i tillräcklig omfattning och att god kunskap om läckagets påverkan och nödvändiga åtgärder har erhållits. Skyddsåtgärder för att förhindra eventuell spridning av läckaget kommer utföras.

HEM instämmer med fortsatt kontroll på grundvattnet via fortlöpande provtagning. Mark och sediment anses vara utrett och att ingen risk för spridning av föroreningar föreligger. HEM anser att kontroll på grundvattnet och eventuell spridning av läckaget kan göras inom egenkontrollen och ett med tillsynsmyndigheten fastställt kontrollprogram samt följas upp inom tillsynen. Villkor om ytterligare undersökningar bedöms därmed ej vara befogat. En efterbehandlingsplan är ej aktuell då ytan kommer att vara kvar.

7. Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen bör besluta om villkor som innebär att ett utökat kontrollprogram för verksamheten ska upprättas i samråd med samt godkännas av tillsynsmyndigheten senast tre månader efter beslut.

I 27 § förordningen (2013:253) om förbränning av avfall beskrivs sammantaget att de avfallsupplag och andra områden som hör till anläggningen ska ha den utformning och verksamheten på dem bedrivs så att utsläpp av förorenade ämnen till mark, ytvatten och grundvatten ej kan ske. Det ska finnas kapacitet att lagra förorenat dagvatten från anläggningen och kapaciteten ska vara tillräcklig för att vattnet vid behov ska kunna analyseras och renas innan det släpps ut.

HEM anser att kontroll på grundvattnet, i syfte att under en längre tid utreda eventuell spridning av läckaget till grundvattnet från Östra området, är en rimlig åtgärd. HEM gör bedömningen att det inte finns behov för villkor om ett utökad kontrollprogram utan att kontrollen på grundvattnet är en del av egenkontrollen. Frågan kan därmed hanteras inom tillsynen

Bilaga 1

HEM gav ÅF Infrastructure AB i uppdrag att ge förslag till möjliga åtgärder för att förhindra att lakvatten sprids från upplagsytan till omgivningen. Av redovisningen av förslag till åtgärder framgår att deras effektivitet och kostnadsbild beror på hur det kan anpassas till naturliga förhållanden och befintligheter (hinder) i marken som exempelvis kraftledningen och andra ledningssystem. För att få en bättre uppfattning om åtgärdernas lämplighet behövs åtgärdsförberedande undersökningar.

Mark- och miljödomstolen har den 20 april 2017 hållit huvudförhandling med syn i målet.

DOMSKÄL

Den verksamhet som prøvotiden avser omfattas också av en ansökan om att tillståndet för den i detta mål tillståndsgivna verksamheten ska upphöra den 1 april 2018. Mark- och miljödomstolen meddelar denna dag även dom i målet angående ansökan om att tillståndet ska upphöra att gälla (M 2464-17).

Den uppskjutna frågan avser enbart att utreda under vilka villkor den i tillstånd meddelat den 1 juni 2005 medgivna verksamheten får bedrivs. Då detta tillstånd,

enligt bolagets ansökan, kommer att upphöra att gälla från och med den 1 april 2018 kan den i detta mål aktuella domen endast reglera vad som ska gälla för verksamheten i fråga om hantering av dag- och lakvatten fram till dess. Då det under handläggningen av den senast inkomna prövotidsredovisningen framkommit att uppsamlingen och avledningen av dagvatten från Östra området inte fungerar på grund av sättnings-skador bedömer domstolen det inte vara meningsfullt att föreskriva om annat än att allt dagvatten som kan samlas upp i befintliga ledningssystem ska renas i den för detta ändamål anlagda reningsanläggningen innan avledning till Nissan och att utsläppet av föroreningar ska kontrolleras.

Villkor med denna innebörd ska därför föreskrivas.

Domstolen noterar att bolaget även åtagit sig att avleda grundvatten som samlas upp i dräneringssystemet under norra delen av Östra området till reningsanläggningen då även detta vatten kan innehålla förhöjda halter av föroreningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 425)

Överklagande senast den 27 december 2017.

Susanne Mörkås

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Stefan Andersson och Dan Löfving.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.